

Uchwała Nr XXXVI/347/2018
Rady Powiatu w Olsztynie
z dnia 28 września 2018 r.

w sprawie przyjęcia programu rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Olsztyńskiego na lata 2018-2020

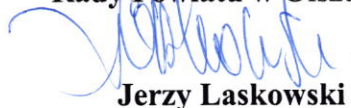
Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a, art. 12 pkt 4, 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2018 r., poz. 995 z późn. zm.) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.) **uchwała się**, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się program rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Olsztyńskiego na lata 2018-2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Olsztynie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Powiatu w Olsztynie

Jerzy Laskowski

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE
W OLSZTYNIE

**Program rozwoju
pieczy zastępczej
Powiatu Olsztyńskiego
na lata 2018 - 2020**

Olsztyn
2018 rok

Spis treści:

1. Wstęp. Wprowadzenie do deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej
2. Ocena sytuacji rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Olsztyńskim i prognoza na lata 2018 – 2020.
3. Ocena sytuacji instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Olsztyńskim i prognoza na lata 2018 – 2020.
4. Projekty unijne dla usamodzielnianej młodzieży przebywających, opuszczających pieczę zastępczą
5. Program rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej i zmian w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie.
6. Cel główny programu i cele szczegółowe programu wraz z przewidywanymi efektami
7. Podsumowanie.

1. WSTĘP. Wprowadzenie do deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej

Proponowany program jest kontynuacją działań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie zawartych w programach na lata 2012 – 2014 i 2015-2017. Podstawowe założenia zostały zrealizowane. Niniejsze opracowanie należy czytać łącznie z w/w programami.

Nowelizowana ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (ostatnia nowelizacja 19.09.2014r. – Dz. U. z 2014r. poz. 1188) wprowadza oprócz niewątpliwie potrzebnych zmian również wiele wątpliwości, a wręcz nerwowości i niepewności wśród pracowników pomocy społecznej. Zmiany, co do maksymalnej liczby rodzin, z jaką mogą pracować i obejmować opieką asystenci rodziny czy koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oraz znaczne zwiększenie obowiązków psychologów powoduje wiele problemów z przekonywaniem organów decyzyjnych o słuszności tych decyzji, tym bardziej, że zrealizowanie ich zależy praktycznie wyłącznie od wnioskowania o dodatkowe środki finansowe.

W latach 2015-2017 PCPR w Olsztynie wprowadził zmiany uwzględniając zapisy znowelizowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Niemniej jednak wdrażanie zaproponowanych zmian, obowiązujących od roku 2012 w Powiecie Olsztyńskim przebiega w sposób zadowalający, a współpraca ze środowiskami pomocy społecznej wszystkich szczebli, w zakresie ich realizacji, układa się poprawnie.

Opracowując oraz realizując program na lata 2018-2020 nasuwa się potrzeba rozwinięcia pojęcia deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej. Można ją rozumieć jako wykorzystanie systemu wspierania rodziny, a także dobrą oraz ścisłą współpracę pomiędzy samorządami powiatowymi i gminnymi strukturami systemu. Deinstytucjonalizacja nie jest bowiem kolejną koncepcją reformowania systemu opieki instytucjonalnej, lecz wizją tego, w jaki sposób rzeczywiście można wspierać dzieci i dorosłe osoby zależne po to, aby pozostawić im jak najwięcej niezależności i autonomii oraz nie odrywać ich od środowiska. Całość powinna wykorzystywać wszystkie formy wsparcia formalnego i nieformalnego w środowisku lokalnym po to, aby oferta w jak największym stopniu umożliwiała samodzielność i realizację właściwie rozumianej zasady pomocniczości. Wzmocnienie rodziny, rozwój zróżnicowanej oferty wsparcia dla rodzin ma na celu minimalizację napływu dzieci do pieczy zastępczej, jako że odseparowanie dziecka od rodziny powinno być ostatecznym krokiem. Zawsze jednak mogą występować sytuacje, w których powierzenie dziecka do pieczy zastępczej będzie zgodne z jego dobrem, okaże się działaniem chroniącym jego zdrowie i życie. W sytuacji gdy dziecko narażone jest na zaniedbania lub wykorzystywanie i zapada postanowienie o odseparowaniu go od rodziców, decyzja o wyborze najlepszej formy pieczy zastępczej powinna odpowiadać na jego potrzeby i zapewniać opiekę przede wszystkim w rodzinnej pieczy zastępczej. Bowiern mówiąc o deinstytucjonalizacji systemu w odniesieniu przede wszystkim do dzieci, kładzie się nacisk na zastąpienie opieki instytucjonalnej formą rodzinną, jako pierwszego wyboru.

Największą zaletą deinstytucjonalizacji wydaje się takie kształtowanie opieki, w wyniku którego osoby, które muszą skorzystać z pomocy „zewnętrznej”, nie tylko nie tracą samodzielności, ale najczęściej stają się bardziej samowystarczalne, a w przypadku dzieci mogą być dobrze funkcjonującymi dorosłymi. Choć sednem tej koncepcji jest oferowanie zindywidualizowanej pomocy, to równocześnie stanowi ona sposób na lepsze wykorzystanie

środków finansowych, ponieważ opieka rodzinna jest tańsza, a ponadto osoby i dzieci wychowywane poza systemem instytucjonalnym zwykle są bardziej samodzielne i rzadziej korzystają z systemu pomocy społecznej (zobacz także – 7. Podsumowanie). Uzyskanie akceptacji społecznej dla tego procesu winno odwoływać się jednak do szerszego kontekstu niż tylko same argumenty finansowe. Przedstawiając konieczność zmian należy wskazywać na leżące u ich podstaw założenia filozoficzne, odwołujące się do koncepcji praw człowieka i wynikających z niej praw do opieki wysokiej jakości.

Celem działania na rzecz podniesienia świadomości społecznej nt. deinstytucjonalizacji i zrozumienia, na jakich wartościach się ona opiera, jest możliwe szerokie poparcie społeczne dla tego procesu, w tym przedstawiciele instytucji odpowiedzialnych za system opieki. Natomiast bez włączenia społeczności lokalnych w działania na rzecz zmiany, jego efektem zamiast deinstytucjonalizacji może okazać się ponowna instytucjonalizacja. Zamiast dużych instytucji pojawią się małe, natomiast nastawienie społeczne do mieszkających w nich osób nie zmieni się, skutkiem tego ich mieszkańcy będą co prawda żyć w społeczeństwie, ale pozostawać w izolacji ze względu na negatywną postawę wobec nich. Jako przykład może posłużyć sprowadzenie deinstytucjonalizacji do likwidacji instytucji, a w ich miejsce tworzenie domów dla małych grup. Jeśli temu procesowi nie towarzyszy zmiana kultury organizacji życia mieszkańców w nowych formach, nie można mówić o deinstytucjonalizacji.

Konieczne więc wydaje się, aby przekonanie co do słuszności deinstytucjonalizacji ogarnęło już istniejące placówki. Dzięki temu mogłaby oddolnie dokonywać się zmiana w kierunku stworzenia bardziej kameralnych i otwartych na środowisko lokalne miejsc dla młodzieży.

Deinstytucjonalizacja to proces przejścia od stałej opieki w instytucjach do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności. Wymaga on długoterminowej strategii, za którą powinny iść odpowiednie środki na rozwój alternatywnych (względem instytucji) form wsparcia.

Deinstytucjonalizacja obejmuje:

1. profilaktykę, która pozwoli dzieciom pozostać we właściwie funkcjonujących rodzinach;
2. rozwój różnych form wsparcia w środowisku lokalnym;
3. ograniczanie opieki instytucjonalnej (zakładowej);
4. rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.

Za deinstytucjonalizacją pieczy zastępczej przemawia wiele argumentów. Trudno nie wymienić ogólnych przesłanek przeciw zakładom stacjonarnym: ograniczony kontakt z ludźmi spoza instytucji, nieuwzględnianie osobistych preferencji podopiecznych, brak wpływu na decyzje w zakresie funkcjonowania, często zbyt duża liczba osób żyjąca w tym samym miejscu, większe ryzyko przemocy i nadużyć. Teoretycznie dobrze funkcjonująca instytucja mogłaby ograniczyć do minimum wszystkie wymienione ryzyka, choć w praktyce nie jest to proste. Istnieje jednak szereg argumentów, specyficznych dla pieczy zastępczej, przemawiających za wspieraniem rodzinnej pieczy zastępczej kosztem instytucjonalnej.

Po pierwsze, opieka rodziców zastępczych daje większe szanse niż opieka wychowawcy na pojawienie się więzi między opiekunem a dzieckiem. To między innymi indywidualna troska i miłość stanowią dla dziecka źródło poczucia własnej wartości. Owocuje to większą motywacją do podejmowania wyzwań, związanych m.in. z nauką czy kontaktami społecznymi. Po drugie, rodzice zastępczy dostarczają wzorców prawidłowo funkcjonujących w relacjach rodzicielskich i małżeńskich. Które stanowią podstawę budowania złożonych związków z innymi ludźmi. Po trzecie, istnieją dowody naukowe na to, że opieka instytucjonalna we wczesnym okresie życia dziecka wywiera negatywny wpływ na wszystkie obszary rozwoju, w tym powoduje trudności intelektualne, behawioralne i społeczne w późniejszych latach. Po czwarte, rodzinne formy pieczy zastępczej zapewniają dłuższe wsparcie dla usamodzielnionych – nawet gdy młodzież formalnie opuszcza rodzinę zastępczą, faktycznie może liczyć na jej pomoc.

Pojęcie deinstytucjonalizacji jest w Polsce stosunkowo nowe i nie jest jeszcze zakorzenione w języku ani w środowisku praktyków pomocy społecznej. Nie można jednak mówić o braku tradycji i działań w tym obszarze w Powiecie Olsztyńskim, prowadzonych przez jednostki organizacyjne w tym PCPR Olsztyn. Domy dla Dzieci czy też powstający od 2003 roku w Powiecie Olsztyńskim zawodowy system pieczy zastępczej. Te osiągnięcia są skutkiem systematycznych wieloletnich działań władz samorządowych w tym Rady Powiatu, Zarządu Powiatu, starostów olsztyńskich oraz pracowników instytucji działających w tym obszarze.

Bez tej codziennej pracy nie byłoby spektakularnych sukcesów ani nawet powolnych zmian, które zachodzą w naszym samorządzie powiatowym w obszarze pieczy zastępczej i jej deinstytucjonalizacji.

Przed Powiatem Olsztyńskim kolejna mam taką nadzieję ostatnia prosta w tematyce ograniczenia opieki instytucjonalnej (Dom dla Dzieci w Gryźlinach) oraz większe niż dotychczas zaangażowanie gmin w rozwój różnych form wsparcia w środowisku lokalnym (m.in. rodziny zaprzyjaźnione, pomocowe, świetlice, mieszkania chronione, rodzinne domy pomocy). Nadal należy zwiększać i doskonalić system zawodowego rodzicielstwa zastępczego.

Arkadiusz Paturej

Dyrektor PCPR w Olsztynie

2. OCENA SYTUACJI RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE OLSZTYŃSKIM.

Program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2012 – 2014 oraz 2015-2017 wynikał z ustawowego obowiązku, jednak już od 2000 roku Uchwałą Nr XVIII/216/2000 Rada Powiatu w Olsztynie przyjęła lokalny program pomocy społecznej w zakresie opieki nad rodziną i dzieckiem pod nazwą „Kierunki zmian w Powiecie Olsztyńskim w systemie opieki nad rodziną i dzieckiem”. Dzięki temu programowi i innym opracowanym w kolejnych latach, dostosowujących do zmieniającego się często prawa w tym zakresie, Powiat pozyskał znaczące środki ze źródeł zewnętrznych, i tak:

- 2000 -	80.000 zł
- 2004 -	35.000 zł
- 2005 -	240.000 zł
- 2006 -	150.000 zł
- 2007 -	330.000 zł
- 2008 -	76.000 zł
- 2009 -	186.300 zł
- 2011 -	53.200 zł
- 2012 -	326.800 zł
- 2013 -	115.000 zł
- 2014 -	32.000 zł
- 2015 -	143.184 zł
- 2016 -	102.601 zł
- 2017 -	188.335 zł

Łączna kwota pozyskanych środków w latach 2000 – 2017 stanowi - 2.058.420 zł.

Dodatkowo w roku 2017 Powiat Olsztyński wspólnie z Powiatem Nidzickim uzyskał dodatkowe środki w wys. 1.664.151,68 zł na realizację projektu Aktywizujemy i Usamodzielniamy 1 i 2

Przez kolejne lata konsekwentnie budowano system rodzin zastępczych w Powiecie Olsztyńskim.

Od dnia 1 stycznia 2012r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie pełni funkcję Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej, poprzez utworzony w ramach jego struktury Dział Pieczy Zastępczej.

Na dzień 31 grudnia 2017r. pod opieką Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie znajdowało się 200 rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, które opiekowały się 309 dziećmi.

Ilość rodzin zastępczych i pełniących funkcję rodzinnych domów dziecka oraz liczba dzieci znajdujących się pod ich opieką, z podziałem na poszczególne gminy, wygląda następująco:

1. GMINA BARCZEWO

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	14	15
2	Niezawodowa RZ	10	11
3	Zawodowa RZ	3	8
	łącznie	27	34

2. GMINA BISKUPIEC

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	23	31
2	Niezawodowa RZ	12	17
3	Zawodowa RZ	4	10
4	Rodzinny dom dziecka	4	21
	łącznie	43	79

3. GMINA DYWITY

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	11	16
2	Niezawodowa RZ	5	6
3	Zawodowa RZ	1	3
4	Rodzinny dom dziecka	2	8
	łącznie	19	33

4. GMINA DOBRE MIASTO

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	16	19
2	Niezawodowa RZ	7	7
	łącznie	23	26

5. GMINA GIETRZAŁD

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	1	1
2	Zawodowa RZ	1	3
	łącznie	2	4

6. GMINA JEZIORANY

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	4	6
2	Niezawodowa RZ	4	5
	łącznie	8	11

7. GMINA JONKOWO

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	6	10
2	Niezawodowa RZ	5	8
3	Zawodowa RZ	2	5
	łącznie	13	23

8. GMINA KOLNO

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	4	5
2	Niezawodowa RZ	2	5
3	Zawodowa RZ	1	1
	łącznie	7	11

9. GMINA OLSZTYNEK

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	23	30
2	Niezawodowa RZ	9	10
3	Zawodowa RZ	2	5
	łącznie	34	45

10. GMINA PURDA

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	5	10
2	Niezawodowa RZ	5	6
3	Zawodowa RZ	2	7
	łącznie	12	23

11. GMINA STAWIGUDA

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	1	1
2	Niezawodowa RZ	1	1
3	Zawodowa RZ	1	2

	łącznie	3	4
--	----------------	----------	----------

12. GMINA ŚWIĄTKI

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	6	10
2	Niezawodowa RZ	3	6
	łącznie	9	16

Szczegółowe dane odnośnie ilości i rodzajów pełnionych funkcji przez opiekunów zastępczych oraz liczby ich podopiecznych w całym Powiecie Olsztyńskim na dzień **31.12.2017r.**, obrazuje poniższa tabela:

Lp.	Forma rodzinnej pieczy zastępczej	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	114	154
2	Niezawodowa RZ	63	82
3	Zawodowa RZ	17	44
6	Rodzinny dom dziecka	6	29
	łącznie	200	309

Wysokość i rodzaj wypłaconych opiekunom zastępczym świadczeń pieniężnych w latach 2011 - 2017 i prognozę na lata 2018 – 2020 obrazuje poniższa tabela:

Rok	Świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka	Jednorazowa pomoc na pokrycie wydatków związanych z przyjęciem dziecka	Jednorazowa pomoc losowa	Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego	Wynagrodzenia opiekunów zastępczych, rodzin pomocowych i osób do pomocy w gospodarstwie domowym łącznie ze składkami	Środki wydatkowane na nasze dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów	Remonty	Wypoczynek dzieci	Łączna kwota
2011	2.696.553	26.455	1.032	-	594.157	288.673	-	-	3.606.870
2012	3.273.264	40.161	2.200	63.664	677.847	290.627	-	-	4.324.289
2013	3.320.094	41.757	19.260	113.192	700.936	294.801	-	-	4.468.840
2014	3.466.740	19.963	7.524	128.842	665.142	360.339	9.655	1.800	4.630.845
2015	3.550.384	39.547	6.899	139.261	918.863	437.851	13.165	4.300	5.110.270
2016	3.502.298	40.001	4.760	142.863	962.128	437.564	17.850	7.700	5.115.164
2017	3.410.432	40.597	25.769	149.651	1.025.253	449.947	22.000	5.100	5.128.749
2018	3.500.000	42.000	8.000	150.000	1.050.000	470.000	20.000	7.000	5.247.000
2019	3.550.000	44.000	9.000	155.000	1.070.000	470.000	20.000	8.000	5.326.000
2020	3.570.000	45.000	10.000	160.000	1.090.000	480.000	20.000	9.000	5.384.000

3. OCENA SYTUACJI INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE OLSZTYŃSKIM

I PROGNOZA NA LATA 2018-2020.

Powiat Olsztyński prowadzi cztery placówki opiekuńczo-wychowawcze na łączną liczbę miejsc 72, w tym 14 miejsc w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego oraz 58 miejsc w placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu socjalizacyjnego:

1. Dom dla Dzieci „Zgoda” w Olsztynku-typu interwencyjnego- 14 miejsc
2. Dom dla Dzieci „Pod Skrzydłami” w Olsztynku-typu socjalizacyjnego- 14 miejsc
3. Dom dla Dzieci „Keja” w Biskupcu-typu socjalizacyjnego- 14 miejsc
4. Dom dla Dzieci im. M. Lengowskiego w Gryźlinach - typu socjalizacyjnego
– 30 miejsc.

Wszystkie w/w placówki mają osiągnięte standardy.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła szereg zmian dotyczących perspektyw instytucjonalnej pieczy zastępczej. Docelowo do placówek opiekuńczo -wychowawczych będzie można kierować tylko dzieci powyżej dziesiątego roku życia, a ich wielkość nie będzie przekraczać czternastu wychowanków. Kolejny etap reformy w Domach dla Dzieci Powiatu Olsztyńskiego nastąpi z chwilą zmniejszenia zapotrzebowania ośrodków pomocy społecznej na instytucjonalną pieczę zastępczą. Ustawowy obowiązek posiadania placówek nie większych niż 14-osobowe upływa 2 stycznia 2021 roku.

Uchwałą Nr XVI/158/2016 Rady Powiatu w Olsztynie z dnia 26.08.2016r. zmieniającej uchwałę w sprawie utworzenia jednostki budżetowej przeznaczonej do realizacji funkcji

placówki opiekuńczo-wychowawczej, nastąpiła zmiana nazwy Domu dla Dzieci „Nad Jeziorem” Nr 2 w Olsztynku na Dom dla Dzieci „Pod Skrzydłami” w Olsztynku.

W dniu 15.09.2016r. Wojewoda Warmińsko-Mazurski wydał decyzję znak: PS-VI.9423.1.2.2016 zmieniającą ostateczną decyzję Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 11.01.2013r. znak:PS-IV.9423.2.3.2012 w części dotyczącej nazwy placówki opiekuńczo - wychowawczej, z: **Dom dla Dzieci „Nad Jeziorem” Nr 2 w Olsztynku na Dom dla Dzieci „Pod Skrzydłami” w Olsztynku (placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego).**

Uchwałą Nr XVI/15872016 Rady Powiatu w Olsztynie z dnia 26.08.2016r. zmieniającą uchwałę w sprawie nadania statutu Domowi dla Dzieci „ Nad Jeziorem” w Olsztynku nastąpiła zmiana nazwy Domu dla Dzieci „Nad Jeziorem” w Olsztynku na Dom dla Dzieci „Zgoda” w Olsztynku.

W dniu 15.09.2016r. Wojewoda Warmińsko-Mazurski wydał decyzję znak: PS-VI.9423.1.1.2016 zmieniającą ostateczną decyzję Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 15.02.2008r. znak: PS.II.9033-015/07 w części dotyczącej nazwy placówki opiekuńczo--wychowawczej, z: **Dom dla Dzieci „Nad Jeziorem” w Olsztynku na Dom dla Dzieci „Zgoda” w Olsztynku (placówka opiekuńczo-wychowawcza typu interwencyjnego).**

Wysokość średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówkach opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu olsztyńskiego w latach 2018 – 2020 przedstawia się następująco:

Nazwa i typ placówki opiekuńczo – wychowawczej	Liczba statutowa miejsc	Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej w latach :				
		2016	2017	2018	2019	2020
Dom dla Dzieci im. M. Lengowskiego w Gryźlinach (socjalizacyjna)	30	3.827,00	3.879,00	4.129,00	4.223,00	4.232,00
Dom dla Dzieci „Keja” w Biskupcu (socjalizacyjna)	14	3.719,00	3.914,00	3.936,00	4.026,00	4.034,00
Dom dla Dzieci „Zgoda” w Olsztynku (interwencyjna)	14	Zmiana nazwy placówki nastąpiła w dniu 15.09.2016.r, wcześniej Dom dla Dzieci „Nad Jeziorem” w Olsztynku 4.947,00 zł	4.287,00	4.752,00	4.861,00	4.870,00
Dom dla Dzieci „Pod Skrzydłami” w Olsztynku (socjalizacyjna)	14	Zmiana nazwy placówki nastąpiła w dniu 15.09.2016.r, wcześniej Dom dla Dzieci „Nad Jeziorem” Nr 2 w Olsztynku 4.349,00	4.221,00	4.479,00	4.582,00	4.590,00

Uwzględniając kubaturę i architekturę budynku DdD w Gryźlinach przekształcenie czy tworzenie placówek 14-sto osobowych na bazie tego obiektu wydaje się mało zasadne zarówno z ekonomicznego jak i praktycznego punktu widzenia. Trudno będzie zapewnić taki efekt przy ewentualnym przekształceniu w dwie niezależne placówki, jaki został osiągnięty w DdD w Olsztynku.

Przyszłość DdD w Gryźlinach należy wiązać z wybudowaniem jednego lub dwóch nowych obiektów dla 14-stu wychowanków każdy.

4. PROJEKTY UNIJNE DLA USAMODZIELNIONEJ MŁODZIEŻY

Przy wykorzystaniu środków finansowych pochodzących z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2014-2020, tutejsze Centrum od września 2017r realizuje dwa dwuletnie projekty konkursowe, w tym jeden projekt partnerski z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy. Swym zasięgiem obejmują łącznie cały obszar Powiatu Olsztyńskiego oraz Powiatu Nidzickiego tj. projekt pn. „Aktywizujemy – usamodzielniamy -1” obejmuje 6 gmin Powiatu Olsztyńskiego (Biskupiec, Dobre Miasto, Jeziorany, Olsztynek, Kolno, Świątki) nie wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna a także Gminy Powiatu Nidzickiego natomiast projekt pn. „Aktywizujemy i usamodzielniamy -2” obejmuje 6 Gmin Powiatu Olsztyńskiego (Stawiguda, Gietrzwałd Jonkowo, Purda, Barczewo, Dywity) wchodzących w skład MOF Olsztyna oraz Miasto Olsztyn.

Działania zaplanowane w w/w projektach tj. „Aktywizujemy i usamodzielniamy – 1” oraz „Aktywizujemy i usamodzielniamy -2” mają na celu podniesienie poziomu integracji społecznej, edukacyjnej i zawodowej oraz ograniczenie marginalizacji 110 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przebywających i opuszczających pieczę zastępczą oraz osób usamodzielnianych. Osoby wchodzące w proces usamodzielnienia bardzo często nie mogą liczyć na pomoc podstawowej komórki społecznej jaką jest rodzina. Brak wsparcia psychicznego, emocjonalnego i materialnego młodych osób u progu dorosłości może skutkować bezradnością wobec nowej sytuacji, uczuciem zagubienia i alienacji, a w konsekwencji marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Bez wsparcia z zewnątrz i wskazania alternatywnych wzorców i sposobu życia osoby usamodzielniane mają zmniejszone szanse na normalne życie.

Z tego względu tak ważna jest realizacja działań merytorycznych zaplanowanych w przedstawionych projektach, które dają młodym ludziom szansę na poznanie pozytywnych wzorców i wspierają ich w dążeniu do realizowania życia tak, aby stali się ludźmi niezależnymi, aktywnymi zawodowo, gotowymi do dorosłego życia w społeczeństwie.

Odbiorcy projektu podzieleni zostali ze względu na wiek na dwie grupy tj. grupę młodszą składającą się z osób w wieku 15 – 16 lat oraz grupę starszą w wieku 17 – 25 lat. Ponadto oferowane formy aktywizacji społeczno – zawodowej zróżnicowane zostały także z uwzględnieniem przygotowania lub rozszerzenia Indywidualnego Programu Usamodzielnienia.

Pierwszym etapem projektu, poza procesem rekrutacji, prowadzonym w okresie październik 2017 – styczeń 2018r. była indywidualna diagnoza każdego uczestnika/uczestniczki projektu przeprowadzona przez psychologa i doradcę zawodowego mająca na celu trafny dobór działań, głównie zawodowych zgodnie z indywidualnymi możliwościami, predyspozycjami oraz oczekiwaniami każdej osoby.

Następnie, w okresie kwiecień – lipiec 2018r. przeprowadzone zostały działania ukierunkowane na rozwój osobisty każdego uczestnika, złożone z warsztatów poświęconych m.in. komunikacji, motywacji, budowania własnej wartości, zasad savoir- vivre, radzenia sobie ze stresem, zarządzania czasem, planowania wydatków i zarządzania budżetem domowym, asertywności. Ponadto grupa młodsza objęta została Treningiem Zastępowania Agresji mającym na celu nabycie podstawowych umiejętności prospołecznych oraz radzenia sobie ze stresem.

Od lipca br. do listopada 2019r. młodzież biorąca udział w projektach objęta jest wsparciem indywidualnym w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społecznych a także poradnictwem specjalistycznym dostosowanym na podstawie przeprowadzonych diagnoz. Z uczestnikami/ uczestniczkami projektów współpracują: psycholog, psychoterapeuta integratywny, psycholog pracujący metodą behawioralno – poznawczą oraz metodą coachingową, dietetyk. W/w spotkania będą stanowiły źródło motywacji do wprowadzania pozytywnych zmian w życiu, będą dawały wiarę we własne możliwości, umożliwiały rozwój i ukształtowanie zdrowej osobowości oraz uczyły postawy otwartości, zaufania do siebie i innych.

Od września br. rozpocznie się także cykl działań ukierunkowanych na budowanie ścieżki kariery zawodowej obejmujący m.in. sporządzanie dokumentów aplikacyjnych, autoprezentacja, przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej, techniki poszukiwania pracy a także trening kompetencji wychowawczych. W 2019 r. działanie to wzmocnione zostanie poprzez indywidualne spotkania doradcy zawodowego z każdym uczestnikiem/uczestniczką projektu ukierunkowane na zwiększenie kompetencji życiowych i umiejętności społeczno – zawodowych, dostarczenie informacji o lokalnym rynku pracy oraz wsparcie w procesach rekrutacyjnych.

Równorzędnie z w/w wsparciem zorganizowany zostanie także trening kompetencji wychowawczych w wymiarze 4 spotkań dla młodszej grupy oraz 6 spotkań dla osób w wieku 17 – 25 lat. Zajęcia te mają na celu zwiększenie świadomości bycia rodzicem, wypełniania roli matki i ojca, poszerzenie wiedzy o rozwoju psychofizycznym dziecka a także poznanie nowych metod wychowawczych.

Aby stworzyć atmosferę sprzyjającą większej otwartości i refleksyjności uczestników/uczestniczek projektów w 2018 roku jak i 2019 zorganizowane zostaną dwudniowe warsztaty wyjazdowe poświęcone profilaktyce uzależnień, zasadom zdrowego odżywiania, zagrożeniom zdrowotnym wynikającym z niewłaściwego żywienia a także propagowaniu konstruktywnego spędzania czasu wolnego i aktywnego trybu życia. Dodatkowo osoby w wieku 15 – 16 na zakończenie projektu tj. w okresie październik – listopad 2019 r. będą mogły wziąć udział w dwudniowym wyjeździe edukacyjno – wzmacniającym mającym na celu podsumowanie zdobytych przez wychowanków umiejętności i usystematyzowanie wiedzy.

Końcowym etapem projektu będzie sfinansowanie uczestnikom/uczestniczkom projektów kursów/szkoleń dostosowanych na podstawie indywidualnych preferencji i potrzeb każdej osoby. Rozpoczęcie kursów poprzedzone zostanie 4 – godzinnymi warsztatami z technik pamięciowych i efektywnego uczenia się. Realizacja kursu/szkolenia zwiększy u uczestników szansę, aby podjęcie przyszłego zatrudnienia okazało się szybsze i efektywne.

Dla dwóch osób z każdego projektu PCPR w Olsztynie sfinansuje 6 – miesięczny staż zawodowy wraz z wypłatą stypendium stażowego.

Wnioskodawca, mając na uwadze kompleksową aktywizację społeczno – zawodową osób po 18 roku życia przebywających w pieczy zastępczej oraz osób usamodzielnianych, w ramach w/w projektów zaoferował łącznie 12 osobom możliwość 12 – miesięcznego pobytu w mieszkaniach treningowych. Podczas w/w pobytu młodzi ludzie będą mogli, pod nadzorem osób dorosłych, w praktyczny sposób sprawdzić własne umiejętności w zakresie gospodarowania budżetem domowym, podejmowania decyzji, odpowiedzialności za siebie i własne czyny a przede wszystkim rozpocząć samodzielne funkcjonowanie w dorosłym życiu i społeczeństwie.

Końcowym efektem kompleksowym działań projektów pn. „Aktywizujemy i usamodzielniamy -1” oraz „Aktywizujemy i usamodzielniamy -2” będzie m.in.: poprawa jakości życia, nabycie lub zwiększenie umiejętności społecznych, kompetencji wychowawczych, umiejętności i kwalifikacji zawodowych oraz samodzielności w dorosłym życiu.

**5. PROGRAM ROZWOJU RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ I ZMIAN W POWIATOWYM
CENTRUM POMOCY RODZINIE W OLSZTYNIE.**

Ilość rodzin objętych opieką koordynatorów w latach 2012 – 2017 oraz prognozą na lata 2018 – 2020 przedstawia poniższa tabela:

Rok	Liczba koordynatorów	Liczba rodzin objętych opieką
2012	2	33
2013	2	33
2014	5	106
2015	14	183
2016	12	182
2017	11	163
Plan 2018	11	165
Plan 2019	11	165
Plan 2020	11	165

Prognoza limitu zawieranych umów z zawodowymi rodzinami zastępczymi i prowadzonymi rodzinne domy dziecka na lata 2018 – 2020 oraz stan na rok 2017 przedstawia się następująco:

Rok	Rodziny zastępcze			Rodzinne Domy Dziecka	Ogółem
	Zawodowe	Specjalistyczne	Pogotowia rodzinne		

Stan obecny					
<u>2017</u>	<u>11</u>	<u>3</u>	<u>3</u>	<u>6</u>	<u>23</u>
Plan					
2018	11	3	3	7	24
2019	12	4	3	8	27
2020	13	4	4	9	30

Prognoza limitu umów zawieranych z osobami do pomocy przy sprawowaniu opieki i przy pracach gospodarskich, rodzinami pomocowymi na lata 2018 – 2020 przedstawia się następująco:

Rok	Ilość zawartych umów z osobami do pomocy	Ilość rodzin pomocowych
Stan obecny		
<u>2017</u>	<u>12</u>	<u>4</u>
Plan		
2018	14	6
2019	16	6
2020	18	6

6. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU WRAZ Z PRZEWIDYWANYMI EFEKTAMI

CEL GŁÓWNY				
WZMOCNIENIE PROCESU DEINSTYTUCJONALIZACJI PIELĘCZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE OLSZTYŃSKIM				
CEL SZCZEGÓŁOWY:	PROMOWANIE IDEI RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO			
Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Przewidziane efekty	Częstotliwość
1. Organizowanie szkoleń dla kadry Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej, konferencji promującej pieczę zastępczą.	PCPR	2018-2020	Zwiększenie świadomości społecznej i podejmowanie inicjatyw dotyczących promocji zastępczych form opieki rodzinnej	raz w roku
2. Organizowanie Pikniku Rodzinnego lub innych form integracji dla rodzin zastępczych i opiekunów Rodzinnych Domów Dziecka z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego i Dnia Dziecka.	PCPR	2018-2020		raz w roku
3. Promowanie idei pieczy zastępczej poprzez media: stronę internetową PCPR, gazety lokalne.	PCPR	2018-2020		na bieżąco
CEL SZCZEGÓŁOWY:	ZWIĘKSZENIE ILOŚCI RODZIN ZASTĘPCZYCH			
Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Przewidziane efekty	Częstotliwość
4. Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze.	PCPR	2018-2020	Zwiększenie liczby profesjonalnie przygotowanych osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz	na bieżąco
5. Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze	PCPR	2018-2020		jeden/dwa razy w roku

6. Podnoszenie kwalifikacji rodzin zastępczych poprzez szkolenia wewnętrzne, warsztaty edukacyjne.	PCPR	2018-2020	rozwój świadomości rodzin i ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych	jeden/dwa razy w roku
CEL SZCZEGÓŁOWY:	WSPARCIE RODZIN ZASTĘPCZYCH			
Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Przewidziane efekty	Częstotliwość
7. Zapewnienie wsparcia w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin zastępczych poprzez poradnictwo psychologiczne, prawne, itp.	PCPR	2018-2020	Zwiększenie świadomości i wiedzy wśród rodzin dotyczących opieki i wsparcia małoletnich	na bieżąco
8. Organizowanie grup wsparcia dla rodzin zastępczych.	PCPR	2018-2020		wg potrzeb
9. Współpraca koordynatora z asystentem rodziny pod kątem planowania pracy z rodziną biologiczną i zastępczą oraz dzieckiem przebywającym w pieczy zastępczej.	PCPR Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej	2018-2020		na bieżąco
10. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci poprzez współpracę ze szkołami	PCPR placówki oświatowe	2018-2020		na bieżąco
CEL SZCZEGÓŁOWY:	WSPARCIE PROCESU USAMODZIELNIENIA			
Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Przewidziane efekty	Częstotliwość

11. Wsparcie finansowe i rzeczowe dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej poprzez pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie i zagospodarowanie	PCPR	2018-2020	Zabezpieczenie potrzeb usamodzielnianych wychowanków	na bieżąco
12. Tworzenie wraz z wychowankiem Indywidualnych Programów Usamodzielnienia	PCPR	2018-2020		na bieżąco
13. Zapewnienie miejsc w mieszkaniu chronionym	PCPR	Lipiec 2018-2020		wg potrzeb
14. Realizowanie zadań wynikających z projektu pn. Aktywizujemy i Usamodzielniamy 1 i 2 Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 Oś priorytetowa 11 Włączenie społeczne Działanie 11.1: Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie, Poddziałanie 11.1.1: Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem	PCPR Olsztyn PCPR Nidzica	2017-2019	Poprawa jakości życia osób usamodzielnianych oraz przebywających w pieczy zastępczej, nabycie lub zwiększenie umiejętności społecznych, kompetencji wychowawczych, umiejętności kwalifikacji zawodowych oraz samodzielności w dorosłym życiu	Zgodnie z harmonogramem projektu

społecznym – projekty konkursowe.				
CEL SZCZEGÓŁOWY:	PODNOSENIE JAKOŚCI USŁUG NA RZECZ PIECZY ZASTĘPCZEJ			
Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Przewidziane efekty	Częstotliwość
15. Dostosowanie liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej do zapisów ustawy	PCPR	2018-2020	Zwiększenie kwalifikacji i wsparcie kadry PCPR, zwiększenie dostępności usług innych specjalistów i instytucji dla rodzin zastępczych	na bieżąco
16. Podnoszenie wiedzy i umiejętności oraz wsparcie pracowników PCPR poprzez szkolenia, konferencje, superwizje, seminaria	PCPR	2018-2020		na bieżąco
17. Rozwój wolontariatu dla dzieci w pieczy zastępczej	PCPR	2018-2020		na bieżąco
18. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, sądami rodzinnymi, placówkami oświatowymi, służby zdrowia oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz wsparcia systemu pieczy zastępczej	PCPR	2018-2020		na bieżąco
CEL SZCZEGÓŁOWY:	ROZWÓJ RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ			
Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Przewidziane efekty	Częstotliwość
19. Plan rozwoju rodzinnych form pieczy w latach 2018-2020	PCPR	2018-2020	Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego i specjalistycznych oraz Rodzinnych	na bieżąco

			Domów Dziecka	
CEL SZCZEGÓŁOWY:	ROZWÓJ INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ			
Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Przewidziane efekty	Częstotliwość
20. Utrzymanie obowiązujących standardów w Domach dla Dzieci „Keja”, „Zgoda”, „Nad Jeziorem”	PCPR	2018-2019	Utrzymane standardy	na bieżąco
21. Restrukturyzacja Domu dla Dzieci w Gryźlinach	PCPR	2020	Uzyskanie standardu 14-sto osobowej placówki	Termin 31.12.2020r.

7. PODSUMOWANIE.

Dokonując analizy średnich miesięcznych kosztów utrzymania wychowanka w instytucjonalnej pieczy zastępczej, które na dzień 01.01.2018r. wynoszą **4,2 tys. zł** są one nadal znacznie wyższe od średniej kosztów w rodzinnej pieczy zastępczej, które wynoszą odpowiednio:

- rodzinna piecza ogółem – **1,6 tys. zł**
- spokrewniona rodzinna piecza zastępcza – **0,8 tys. zł**
- niezawodowa rodzinna piecza zastępcza – **1,2 tys. zł**
- zawodowa rodzinna piecza zastępcza – **2,5 tys. zł**

Przyjęta w roku 2000 w Powiecie Olsztyńskim strategia rozwoju pieczy zastępczej wpisuje się w opracowany program, a powyższe zestawienie średnich kosztów utrzymania wychowanka wykazuje, że rodzinna piecza zastępcza jest nie tylko bardziej zasadna z pedagogicznego i wychowawczego punktu widzenia, ale również zdecydowanie tańsza od instytucjonalnej.

Od 2012 roku ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła oprócz odpłatności powiatów również odpłatność gmin za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, wg zasady 10%, 30% i 50% ponoszonych przez powiat kosztów w zależności od ilości lat przebywania w pieczy. Dochody Powiatu Olsztyńskiego w związku z powyższym przedstawiają się następująco:

Rok	Uzyskane dochody
2012	592.723
2013	632.701
2014	1.130.672
2015	1.490.091
2016	1.804.281
2017	2.120.001
2018 – plan	2.200.000
2019 - plan	2.300.000

2020 – plan	2.350.000
-------------	-----------

Ponieważ system pieczy zastępczej jest cały czas w budowie i doskonaleniu zwiększenia dochodów uzyskiwanych z tego tytułu winno wzmacniać ten system.